

Самохвал О. О., Войнаровська Н. В.,

Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного інституту, м. Вінниця

ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ

У статті теоретично обґрунтовано сутність поняття “віртуальна екскурсія” та особливості застосування віртуальних подорожей в процесі вивчення лінгвокраїнознавчої дисципліни майбутніми фахівцями туристичної сфери.

Ключові слова: віртуальна екскурсія, полікультурна компетенція, лінгвокраїнознавство, іноземна мова, метод навчання, професійна підготовка, майбутні фахівці туристичної сфери.

В статье теоретически обосновано содержание понятия “виртуальная экскурсия” и особенности проведения виртуальных путешествий в процессе изучения лингвострановедения будущими специалистами туристической сферы.

Ключевые слова: виртуальная экскурсия, поликультурная компетенция, лингвострановедение, иностранный язык, метод обучения, профессиональная подготовка, будущие специалисты туристической сферы.

The article deals with the theoretical analysis of the notion “virtual excursion” and the peculiarities of using virtual travelling in the process of multicultural studying by future specialists of tourist business.

Key words: virtual excursion, multicultural approach, multicultural studying, methods of teaching, foreign language, future specialists of tourist business.

Постановка проблеми. Важливою складовою демократичного суспільства, яке розбудовується в Україні є орієнтація на гуманістичні цінності світової культури. Громадськість, політики, науковці та освітяни дедалі глибше усвідомлюють потребу у побудові єдиної Європи, зокрема, наукового й освітянського простору без кордонів.

Держава потребує висококваліфікованих фахівців із знанням іноземної мови, культури та традицій європейських держав, професіоналів, зданих абсорбувати все нове і прогресивне, готових до генерації і запровадження свіжих оригінальних ідей, а також до вигідної участі у міжнародному співробітництві і формуванні нового ставлення до України в Європі і світі.

Актуальність дослідження зумовлена перетворенням освітнього простору, яке з парадигми “наслідування” перейшло у парадигму “інформація”, що породжує величезний потік інформації, який має опрацювати студент під час професійної підготовки у ВНЗ. Як у свій час географічний простір поступово поєднав різні культури та цивілізації, так і зараз інформаційний простір поєднає різні цивілізації та їхні культурно-економічні цінності. Домінуючі тенденції світового інформативного розвитку вплинули і на туристичну сферу. Головним недоліком у процесі збільшення обсягу інформації, що її має опанувати майбутній фахівець туристичного бізнесу в процесі вивчення дисциплін країнознавчого циклу іноземною мовою, є недостатній рівень його іноземної підготовки, вмінь і навичок опрацювання автентичного матеріалу країнознавчої тематики. Розв’язати цю проблему, хоча б частково, можна за допомогою використання, поряд з традиційними, нетрадиційних методів навчання, а саме метод віртуальної екскурсії в процесі вивчення країнознавчих тем іноземною мовою.

Аналіз попередніх досліджень засвідчив, що останнім часом запровадження інновацій стало показником сучасного рівня розвитку кожної сфери життєдіяльності. Проблемою інноватики в цілому та педагогічної інноватики, зокрема, опікувались В. Богданов, Р. Гуревич, М. Кларін, А. Нісімчук, Г. Селевко, В. Сластьонін, І.Фещенко та ін.

Велику увагу дослідники приділяють використанню комп’ютера в процесі вивчення дисциплін мовознавчого циклу, а саме В. Извозчиков, В. Редько, В. Різун. Зокрема, В. Извозчиков відмічає, що використовуючи ЕОМ, мовознавець може автоматизувати не лише трудові частки, але й найнеобхідніші для його наукової і викладацької діяльності операції. Використання комп’ютера сприяє реалізації найважливішої вимоги комунікативної методики – вдосконалення процесу оволодіння іноземною мовою [3].

Праці таких вчених, як І. Городинський, О. Уваров, С. Фадєєв свідчать, що стрімке втручання комп’ютерів у життя та процес навчання, зокрема примушує викладачів іноземних мов вирішувати проблеми, про які десять років тому жоден лінгвіст не підозрював [2].

Проте в сучасній науковій літературі недостатньо з’ясована роль педагогічної інноватики, а саме використання методу віртуальної екскурсії в процесі лінгвокраїнознавчої підготовки майбутніх фахівців туристичної сфери діяльності.

Метою статті є обґрунтувати сутність поняття “віртуальна екскурсія” та особливості її застосування в процесі вивчення лінгвокраїнознавчої дисципліни.

Завданнями статті є аналіз наукової літератури та практичного досвіду віртуальних подорожей; уточнення сутності поняття “віртуальна екскурсія”, визначення її видів та способів здійснення; обґрунтування форм проведення віртуальної екскурсії в процесі вивчення лінгвокраїнознавчої дисципліни з метою покращення якості фахової підготовки майбутніх фахівців туристичного бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Вимоги часу й розпочата радикальна реформа системи освіти в Україні орієнтують нинішніх і майбутніх викладачів на відмові від авторитарного стилю навчання на користь гуманістичного підходу, на застосування методів, які сприяють розвитку творчих засад особистості з урахуванням

індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування. Серед світової спільноти іноземна мова все ширше набуває ролі засобу міжкультурного спілкування. Усе це зумовлює визначення основних стратегічних напрямків удосконалення цілей, змісту, методів, прийомів і засобів навчання іноземної мови.

Виникнення активних групових методів пов'язано з певною парадигмою, в рамках якої була ідея децентралізації, яку висловив Ж. Пивче і яка була доповнена Л. С.Виготським. Автори не пов'язували її з активними методами, але побічно вказали механізм, що лежать в їх основі.

Методи активного навчання відносять до інноваційних методів. У дослідженні Х. Майхнера [4] відзначається, що людина у процесі пасивного сприйняття запам'ятовує 10% того, що прочитала, 20% – того, що почула, 30% – того, що побачила, 50% побаченого та почутого, а при активному сприйнятті у пам'яті зберігається 80% того, що говорять самі, і 90% того, що роблять або створюють самостійно. Отже, можна зробити висновки, що методи активного навчання, до яких ми відносимо і віртуальні екскурсії значно поліпшують запам'ятовування матеріалу, сприяють його ідентифікації і цілеспрямованій практичній реалізації.

Всебічне застосування в навчально-виховному процесі комп'ютерних технологій навчання має великі перспективи в плані побудови розвинених моделей навчання та розвитку ідей, форм і методів представленої педагогічної технології. Воно сприятиме підвищенню ефективності професійного навчання та його інтенсифікації і індивідуалізації в залежності від інтересів, здібностей та власного досвіду студента, активізації навчально-пізнавальної діяльності за рахунок введення в навчальну роботу елементів дослідницького характеру, збільшення частки самостійної роботи в навчальній діяльності, що є визначальним для розвитку творчої особистості.

Впровадження комп'ютерів у сферу освіти змінює форми, зміст, засоби навчання, наближує його до реалій сучасного життя. Основним завданням викладача у цьому випадку є, як вважає Б. Гершунський [1], розвиток особистості того, хто навчається, творчий пошук в організації навчального процесу, добір, розробка і вибір найкращих і найдоцільніших для навчання програмних продуктів. Прорив через комп'ютеризацію різноманітних видів діяльності, викликаний розвитком Multimedia-технологій (графіка, анімація, фото, відео, звук, текст в інтерактивному режимі роботи) створює інтегроване інформаційне середовище, в якому користувач набуває нових можливостей.

Сьогодні розробляється методика професійної підготовки в процесі лінгвістичної підготовки з використанням ресурсів Інтернету. Існують прихильники ідеї вивчення іноземної мови лише за допомогою зазначеної мережі, без традиційної роботи з підручником. Проте більшість педагогів надають перевагу використанню Інтернету паралельно з традиційними засобами навчання, інтегруючи його в навчальний процес.

Розглядаючи питання щодо використання комп'ютера у професійній іншомовній підготовці майбутніх фахівців, можна виділити такі позитивні моменти його впровадження:

- мотивує професійне навчання, можливо навіть більше, ніж аудіо– та відео матеріали;
- сприяє розвитку самостійності студента, спонукає користуватися автентичною інформацією, що безпосередньо стосується їхнього особистого чи професійного розвитку;

- підвищує поінформованість щодо інших мов та культур;

- завдяки наявності різноманітних типів текстів підвищує мовні компетенції.

В рамках інформаційного простору був досягнутий новий якісний рівень просторово-часової передачі інформації. Збільшення швидкості і об'єму інформаційних потоків у всьому світі зумовило зміни і в туристичній діяльності як культурно-економічній сфері, що, в свою чергу, вимагає від викладачів ВНЗ використання нових методів та форм навчання в процесі фахової підготовки майбутніх фахівців туристичного бізнесу.

Але, незважаючи на постійні розробки та пошуку новітніх методів та форм навчання іноземній мові в процесі підготовки майбутніх фахівців даної сфери, питання впровадження такого методу як “віртуальні екскурсії” у педагогічній практиці остаточно не вирішено і потребує особливого вивчення й аналізу.

Віртуальні тури – це он-лайн або оф-лайн презентації, які дозволяють потенційним клієнтам оглядати будь-який об'єкт. В залежності від типу такого тура, це можуть бути широкоформатні або циркулярні (360°), а також панорами об'єктів будь-якого розміру (експонати музеїв та картинних галерей, кімнати та інші приміщення готелів, вулиці та будівлі міст, алеї парків, види з висоти пташиного польоту тощо), які рухаються довільно [6].

Під час віртуальної подорожі “віртуальний турист” поглинається комп'ютером. Коли турист стає частиною культурного гіпертексту, він фізично входить в мультимедійну систему, тобто він реально є присутнім в віртуальній реальності і для нього віртуальність стає реальністю. Якщо традиційний туризм – це співпереживання на відстані, спостереження зі сторони, то віртуальний туризм дозволяє поглинутись в культурний простір подорожей, включаючи і фантазії, і дійсність.

Віртуальна 3d сферична панорамна екскурсія є незвичайною подорожжю, що дозволяє яскраво відчувати ефект особистої присутності. При цьому можна не відходячи від комп'ютерного столика буквально заглянути в будь-яке приміщення, реально пройтись вулицями міста в далекій країні, оглянути визначні місця та багато іншого.

Використання віртуальних подорожей в процесі лінгвокраїнознавчої підготовки майбутніх фахівців туристичної сфери забезпечує не лише високий рівень вивчення іноземної мови, опрацьовуючи автентичний аудіо– та відеоматеріал, але й заощаджує час і кошти, підвищує інтелектуальний рівень студентів, які подорожують в комп'ютерній мережі уславленими місцями світу, дозволяє звернути увагу на ті визначні місця, які їх цікавлять у першу чергу, а не ті, що задалегідь запропоновані схемою подорожі. Така “туристична подорож” більш комфортна та безпечна, оскільки вона здійснюється у межах камерального простору.

Віртуальна екскурсія може здійснюватись як з викладачем, так і без його присутності. Студенти можуть познайомитись з країною та її визначними місцями чи містом у позанавчальний час, відвідуючи рекомендовані викладачем сайти, після чого репродукувати отриману вербальну інформацію у формі доповіді чи реферату.

Важливо також пам'ятати, що віртуальна екскурсія ніколи не компенсує реальної, адже важко захоплюватися красою архітектурного шедевра через екран комп'ютера. Дана екскурсія розрахована на те, щоб на якісно новому, більш інформативному рівні презентувати та підвищити атрактивність країн, що вивчаються.

Вимоги до здійснення віртуальної екскурсії не відрізняються від вимог до проведення реальних екскурсій, а саме: 1) попередньо ознайомившись з інформацією сайту, викладач визначає мету екскурсії та обсяг знань, які студенти повинні придбати на екскурсії; 2) розробляється маршрут екскурсії, а саме які сторінки і в якій послідовності повинні переглянути студенти, на які об'єкти потрібно звернути особливу увагу. Так, наприклад, вивчаючи тему "Відень – столиця Австрії", після ознайомлення студентів із загальними відомостями про місто, викладач пропонує пройти головною вулицею міста (*Ringstraße*) та оглянути будівлі, що там знаходяться та визначити, які саме визначні місця Відню було оглянуто з переліку тих, які запропоновані, та коротко описані викладачем з використанням окремих сайтів, а саме:

<http://www.liveinternet.ru/>;

<http://www.vrvienna.com/>;

http://www.panoramacities.net/html/virtual_tours.html;

<http://www.nashua.edu/novakc/Virtual2004/germanyv.htm>.

Підсумки екскурсії підводяться різними способами: узагальнююча бесіда, урок-конференція, письмовий відгук про екскурсію з використанням ілюстративного матеріалу відвіданих сайтів, студентська презентація.

Як відомо, вищою формою навчально-пізнавальної діяльності студентів є творчість. Розробка студентами власних віртуальних екскурсій є ще одною формою використання мережі Інтернет для досягнення мети навчання лінгвокраїнознавчої тематики.

Віртуальну екскурсію можна створити у вигляді презентації, сайту, фільму або спеціальної комп'ютерної програми, що дає змогу здійснити умовний поділ віртуальних подорожей на 2 групи:

I група – мультимедійні віртуальні екскурсії. Це підбір інформаційних оглядових матеріалів, що подаються користувачеві у вигляді зображень (зокрема фото, відеоматеріалів і анімації), звуків та гіпертексту.

II група – віртуальні екскурсії в 3D. Це фотореалістичний спосіб демонстрації об'ємного простору, з допомогою 3D-зображення, що оточує глядача сферою в 360° і дає змогу отримати більший об'єм необхідної візуальної інформації.

Найбільш простим способом для створення віртуальної екскурсії студентами є мультимедійна віртуальна екскурсія. Мультимедійну віртуальну екскурсію можна створити за допомогою програм Power Point і Windows Movie Maker. Створення віртуальної екскурсії у форматі Power Point відбувається за наступною схемою:

– підбір матеріалу для майбутньої екскурсії (це можуть бути фотографії, відео матеріал, або структурований сценарій);

– запуск комп'ютерної програми Power Point (необхідно виставити всі фотографії в тому порядку, в якому вони повинні бути за сценарієм).

– аудіосупровід (звуковий супровід можна записати тією ж програмою, але знадобиться мікрофон. У групі "Налаштування" у вкладці "Показ слайдів" необхідно натиснути "Запис мовного супроводу". Зберегти проект і віртуальна екскурсія готова).

Для створення віртуальної екскурсії у форматі Windows Movie Maker необхідно:

– підбір відеоматеріалу для майбутньої екскурсії та його структурування у сценарій;

– запуск комп'ютерної програми Windows Movie Maker;

– розподіл усіх відеофайлів на доріжці згідно сценарію. Необхідно натиснути Файл -> Експорт і вказати, куди зберегти фільм-екскурсію.

– створення DVD диску з фільмом за допомогою програми Nero.

Більш складним способом створення віртуальної екскурсії є створення віртуальної подорожі в 3D, що передбачає:

– проведення "склеювання" та "очистки" знімків засобами пакету Photoshop CS4 Portable для формування суцільного кругового панорамного зображення;

– написання у програмі Macromedia Flash коду на мові програмування "Action Script", за допомогою якого реалізуються основні команди користувача (при переміщенні мишки – рух зображення у відповідному напрямку, команди переходу при натисненні кнопок та ін.);

– роботу із графічним інтерфейсом Macromedia Flash, де безпосередньо відбувалася вставка і підгонка панорамних знімків у стандартну форму програми [6].

Створення віртуальної екскурсії в 3D потребує певної професійної допомоги, або ж спеціальної професійної підготовки у сфері комп'ютерних технологій. Не кожен студент має необхідні знання, вміння та засоби для створення проекту такого типу. Саме тому більшість студентів надають перевагу створенням мультимедійних віртуальних екскурсій, що відповідає їхнім можливостям.

Висновки. Отже, використання віртуальних подорожей в процесі викладання й вивчення лінгвокраїнознавчої тематики майбутніми фахівцями туристичної сфери дозволяє розв'язати низку освітньо-виховних завдань щодо підвищення якості професійної підготовки: задоволенню потреб студентів у культурознавчому дослідженні світу та комунікативних потреб у міжкультурному спілкуванні; вносить елемент новизни й зацікавленості в контекст вивчення іноземної мови; сприяє розвитку особистості студента; покращує підготов-

ку майбутнього спеціаліста до самоосвітньої творчої продуктивної діяльності в умовах формування єдиного культурного та інформаційного простору.

Сформовані за допомогою найновіших інформаційних технологій країнознавчі знання та вподобання про німецькомовні та англомовні країни та вміння застосовувати ці знання в практичній діяльності майбутніх фахівців туристичної сфери є переконливою запорукою того, що майбутній фахівець буде здатний працювати в міжнародному туристичному просторі, здійснювати міжкультурну комунікацію, а отже, сприяти подальшому інтелектуальному розвитку особистості, дотриманню толерантності, доброзичливості, неупередженості, поваги до представників та культур інших країн.

Література:

1. Гершунский Б. С. Философия образования – М., Московский психолого-социальный институт, 1998. – 432 с
2. Городинський І. В., Скібіцька Е. Г. Форми організації занять з використанням навчальних комп'ютерних технологій / І. В. Городинський, Е. Г. Скібіцька // Інформаційні технології в освіті. – 1995. – № 12. – С. 21-27.
3. Извозчиков В. А., Потемкин М. Н., Тумалева Е. А. Картина мира как внутри – и междисциплинарный гипертекст в гуманистически-информационной парадигме / В. А. Извозчиков, М. Н. Потемкин, Е. А. Тумалева // Наука и шк. – 1998. – № 5. – С. 36-42.
4. Майхнер Х. Е. Корпоративные тренинги / Х. Е. Майхнер. – М. : ЮНИТИ, 2002. – 354 с.
5. Миронов Ю. Б. Интернет-технології в туризмі / Ю. Б. Миронов // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць: у 5 т. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2004. – Вип. 194. – Т. II. – С. 457-464.
6. Сучасний тлумачний словник української мови: 100 000 слів / за ред. В. В. Дубічинського. – Харків : ВД “ШКОЛА”, 2009. – С. 151, 278.
7. www.dspace.uabs.edu.ua